

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "

Vidőkre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A szociálizmus hatása iparunk fejlődésére.

A statisztikai hivatal nem rég közölte azokat az adatokat, amelyekből iparunk és kereskedelmünk visszafejlődésére lehet következtetni. Ugyanis a behozatal a tavalyi félévi 853.5 millió koronáról (az idén) 919.7 millió koronára emelkedett, míg a kivitel 707.3 millióról csak 734.9 millióra nőtt. Tehát a behozatal nagyobbodása 38.6 millió koronával haladta meg a kivitel emelkedését. Fő kiviteli cikk természetesen a gabona-liszt, a behozatal pedig ipari termék.

Közgazdaságunk hanyatlásának megakadályozása életkérdés. Hogy e hanyatlás ne növekedjék, nemcsak a szakszerű gazdálkodást kell terjesztenünk, hanem mindent el kell követnünk, hogy iparunk fejlődése elé semminemű akadály ne gördüljön. Sőt ez fontosabb, mint a gazdálkodás fejlesztése, mert mi, ha Isten segít, Ausztria iparát, ha utól nem is érjük, de legalább is megközelíthetjük, míg Ausztria földrajzi helyzete miatt sohasem léphet a mi mezőgazdaságunk nyomába.

Mi akadályozza iparunk fejlődését? Nyers-anyag bőven van hazánkban. Közlekedési eszközeink, ha nem is elsőrendűek, de jók és megbízhatók. Az állam

tőle telhetőleg segíti a vállalatokat. A hazai és a külföldi pénzemberek szívesen fektetnek tőkéiket új vállalatokba, de... ez az amihez a szociálizmusnak nagy köze van... félnek munkás-viszonyainktól.

Igen nagy ferdesége a szociálizmusnak az, hogy mindig csak a munkásokkal foglalkozik, teljesen elhanyagolva a munkát. Olvassák végig lapjaikat, címük talán szaklapnak való, de belsejük csupa politika és béremelés. A munkások jólétének előmozdítása, nem mondom szükséges. De az örökös béremelés és sokszor csupán politikai és hatalmi sztrájkok óriási hátrányára vannak az egész ország közgazdaságának. Ne csodálkozzunk azon, hogy új vállalatok nem igen keletkeznek, hisz' a régiak alighogy kiheverik az egyik sztrájkot, már jó a másik. Természetesen így a megrendelés elmarad s a megrendelő külföldről hozatja a szükséges cikket.

Van még egy nagy hiánya, de nem csoda, ha a munkás már inas korában egyebet sem hall, mint «Le az urakkal!» «Éljen a kevés munka-idej és a sok bér!» Ilyen környezetben nem a dolog ezer forintért, hanem az agitálást sajátítja el. Művezetőkkel, gépészmérnökökkel meg éppen Ausztria és Németország látja el hazánkat. Bár nekünk is volna hasonló kivitelnünk ügyvédekből, úgy is túl sok

van s egyrésztük ügyfelek hiányában, a munkásnép izgatásából él.

Ezek az állapotok kellene a kormánynak első sorban segítenie, de nem a választó-joggal, hanem jó ipartörvényekkel, amelyek meghatározzák ugy a munkások, mint a munkaadók jogait és kötelességeit. **H. A.**

Öfelsége születésnapja.

Az egész ország méltó diszszel és hagyományos hűséggel, szeretettel ünnepelte meg tegnap király ö Felsége születése napját. A külső disz mellett a szíveket eltöltötte a tisztelet és ragaszkodás érzete ösz királyunk iránt, aki magas kora dacára is bölcsességgel kormányozza népeit.

Nagyvárad város közönsége is megünnevelte e napot. A hivatalok, köztintézetek épületeit fellobogózták. Előző este és tegnap hajnalban zenéstakarodó, illetve ébresztő volt.

A táborig mise.

Reggel 6 órakor az összes csapatok diszben kivonultak a Boné-kuti nagy gyakorló-térre, ahol sátor volt felállítva, amelyben oitárt helyeztek el.

Az altábornagy érkezését kürt szó jelezte. Az altábornagy meghallgatta a jelentéseket s ellovagolt a csapatok előtt.

7 órakor kezdődött a táborig mise, amelyet a táborig lelkész mondott. A katonai zenekar

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mr. Morgan nadrágja.

A tizenegy órai gyorsvonattal érkezett egy estén Nizzába, terjedelmes bőröndjeit kint hagyta a pályaudvaron és toalett-táskáját a kezében tartva, kocsiba szállt és elhajtatott.

A Riviera egyik legegánsabb hotelje előtt kiszállt, a vendégkönyvbe bejegyezte nevét: Morgan ezredes Washingtonból. Azután a táviratilag megrendelt szoba után tudakozódott.

A felszolgáló és kalauzoló portásnak a többszörös milliomos utánozhatlan gesztusával fejedelmi borralalót adott és azonnal visszavonult fényűzéssel berendezett lakosztályába, amelyet az első emeleten számára fenntartottak.

— Egy whiskyt szódával! — rendelkezett röviden. A pincér villámgyorsan teljesítette a parancsot; Mr. Morgan átadta neki podgyászvevényét azzal a szigorú utasítással, hogy máhát másnap reggel 10 órára hozassa el a vasútról; az előkelő vendég elbocsátó mozdulatára

a szolgálatkész pincér hajlongva távozott. Mr. Morgan elégedetten mosolygott, finom török szivarra gyujtott, a whiskyjéből néhány kortyot nyelt le, azután levetkőzött és lefeküdt. Lecegartta a villamos lámpát és belebujt a selyem-takaró alá.

De tíz perc múlva már zajtalanul leszállott az ágyról és a félhomályban nagy szakértelemmel végigtapogatta a falakat és a szoba parkettjét. A befejezett alapos vizsgálat után még egy pillanatig átgondolta csatatervét és azonnal munkához látott.

Elegáns toalett-táskájából két-három apró szerszámot vett elő.

Letérdelt a parketre és minden nagyobb erőlködés nélkül meglazította ágya alatt a két parkettkockát. A mélyedés egészen megfelelt céljának és rendeltetésének. Mr. Morgan a kellő elővigyázattal összehajtogatta elegáns, kockás nadrágját és belegyömöszölte a nyílásba. Azután ugyanolyan óvatossággal visszahelyezte a kiteszített kockákat régi helyükre, úgy hogy a legélesebb szem se ismerhette volna fel a parkett rendellenességét. Egy gyapotdarabbal végigsimította aztán az egész felületet és ezzel eltüntette műveletének utolsó nyomait is.

A szeniális művész azután pihenőre hajtottotta le a fáradt testét és reggelig az igazak álmát aludta.

Másnap reggel nyolc óra tájban Mr. Morgan tartós, heves csengetése riasztotta meg a szálloda személyzetét.

A főpincér elsőnek rohant a helyszínre.

Mr. Morgan haragtól nekipirult arccal fogadta az ágyában. A szobában feltűnő rendtelenség uralkodott.

— Méltóságod parancsol? — hebegte a szolgálatkész pincér.

— Rendelje ide azonnal a rendőrbiztos! — ordította az ezredes.

A pincér egész testében megreszketett és fogvacogva kérdezte:

— Kit méltóztatik parancsolni?

— A rendőrbiztos! Hát nem hallja? Megsiketült?

— Parancsára, ezredes ur!

A pincér eszeveszedten a szállodatulajdonoshoz futott, aki viszont az üzletvezetőhöz fordult.

Ebben a pillanatban újra felharsant Mr. Morgan csengetyűjének hangja, mire az üzlet-

Ne féljen és ne
 rettegjen a
 kolerától, mert

Itt a király

KAPHATÓ MINDENÜTT.

legegészségesebb alkalikus
 baktérium mentes
 üdítő és borviz

egyházi énekeket adott elő a szent mise alatt, a csapatok disztüzeket adtak.

A táborig misét nagyszámu előkelő közönség hallgatta végig.

Impozáns látvány volt a diszfelvonulás a szent mise bevégezése után.

Az összes fegyvernemek elvonultak az altábornagy és a körje sereglett tisztikar előtt. A fegyvereken visszaverődött a nap sugara s meglepően szép kép volt, mikor a csapatok egész hosszú sora kifejlődött.

Nyolc óra volt, mikor a csapatok bevonultak a városba.

Te Deum a székesegyházban.

Reggel 9 órakor a I. sz. székesegyházban hálaadó istentisztelet volt a Felség születésnapja alkalmából.

A templom előtt egy diszszázad 101. ezredbeli gyalogos foglalt állást, teljes díszben, a zenekarral.

Megjelentek az istentiszteleten polgári és katonai hatóságok, hivatalok vezetői, többen diszmagyarban. A templomot előkelő közönség töltötte meg.

Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. megyéspüspök diszfogaton érkezett mag a templomba. Brém Lőrinc pápai tb. káplán kíséretében. A főbejáratonál a káptalan tagjai és az alsóbb papság fogadták.

Az ünnepélyes szent misét a püspök tartotta nagy segédlettel.

A megerősített székesegyházi ének- és zenekar kiváló zeneműveket adott elő.

A szent mise alatt a diszszázad a szokásos diszlövéseket adta.

Diszebéd Széchényi püspöknél.

A király születésnapja alkalmával tegnap déli 1 órakor dr gróf Széchényi Miklós püspök diszebédet adott. Már jóval az ebéd ideje előtt kezdtek gyülekezni a vendégek, a kiket a püspök lekötözött szeretetreméltósággal fogadott a püspöki palota szalonjában és dohányzószobájában. Egy óra után feltáruztak a diszterem szárnyas ajtai s a társaság átvonult a diszterembe, melyben patkó-alaku, virágokkal

dusan díszített, óriási terített asztal volt felállítva. Az asztalón Széchényi püspök ült, tőle jobbra Hlatky Endre főispán, balra Dietrich Albert vezérőrnagy, szemközt dr Belopotoczky Kálmán ny. táborig püspök, nagyprépost és Fetszer Antal felszentelt püspök foglaltak helyet.

Hivatalosak voltak az ebédre:

Bajor Antal, Frankó István, Balogh Kálmán, Bán Lajos, Bary József, dr Baróthy Pál, Belányi Imre, Belezny Antal, dr Belopotoczky Kálmán, Bertsey György, Bordé Ferenc, Boross Bertalan, dr Bozóky Alajos, Brey Imre, Brém Lőrinc, dr Bundala Mihály, Bunyitay Vince, Butyka Lajos, Czitó Károly, nemes Dietrich Albert, Dus László, Eleméry Ferenc, Ertsey Péter, Erős Rezső, Echerolles Gilbert, dr Feldmann Miklós, Fetszer Antal, Fráter Barnabás, Fráter Imre, Frankó Endre, Gabriely Lajos, Gauruder Isaurus, Géczy Lajos, Gedeon Alajos, Geiszberg József, Gellért László, Gerő Ármin, Grallat Konrád, Grócz Béla, Halász Gyula, Harmathy Károly, Hegedűs Nándor, Hlatky Endre, Hoványi Géza, dr Hoványi Gyula, Huzella Gyula, Imrik S. Zoltán, Imrik Péter, Johst József, dr Karácsonyi János, dr Karsch Lollion, Kecskeméti Lipót, Keszthelyi Zoltán, Kiss István, Kny Antal, Kollányi Ferenc, Kolozsy Béla, Komlóssy József, Kozáry Gyula, Kőszeghy József, Kovács János, Krammer Károly, dr Krüger Aladár, Kurovsky Ferenc, Kuun Frigyes, dr Lányi József, Laszky Armin, Laurán Agoston, Lukács Ödön, Kaufheimi Majerl Károly, Mangra Vazul, Markovits Antal, Márkus László, Marossy Endre, Marton Manó, Martonossy Imre, Mattanovich Ernő, Mayer Antal, dr Mayer László, May Sándor, dr Mazurek Gyula, Mile Mihály, Miskolczy Ferenc, Molnár Géza, Molnár Imre, Möricz Ernő, Nagy Márton, Novotny S. Alfonz, Nyess Mózes, Obermayer Ewald, Papp Imre, Papp Miklós, Perneczky Jenő, Rádl Ödön, Radu Demeter, Ránffy Zsigmond, Rednik Gábor, Rimler Károly, Sis Ede, Schweiger Ede, Siket Traján, Singlary Gyula, Spett Gyula, nemes báró Stummer Károly, Sulyok István, Széchényi Jenő, báró Szentkereszty Zsigmond, Szaniszlavszky Adolf, Trillety Othmár, dr Thury László, Urbán Adolf, Várady Ede, Várady Ignác, Varró Domokos, Vasady Lajos, Vass Bertalan, Veljáczy Gyula, Verner Kálmán, dr Verzár István, Vucskics Gyula, Wagasz József, Wallner Ödön, Wimmer Julián, Winternitz Möricz.

A peccenyénél felállott gróf Széchényi Miklós püspök és általános figyelem közt a következő

emelkedett s elémű, nagyhatású pohárköszöntőt mondotta a királyra:

Az egyház ma nem ünnepli egyikét sem szent vallásunk titkainak, sem nem szenteli ezt a napot azon dicső és tiszteletünkre, csodálatunkra egyaránt méltó hősöknek, akik előtt mint nemzetünk véd-szentjei, különösebb hódolattal, nagyobb szeretettel szoktunk meghajolni. És mi mégis megjelentünk Isten házában. Megjelentünk azért, hogy hálával és kegyelettel eltelve imádkozzunk királyunkért; azért a királyért, akinek élete áldás, minden napja Istentől nyert kegyelem, akinek szive csupa szeretet, elméje megfontolt kötelesség.

Valahányszor visszatér a mai évforduló, felséges urunk királyunk születésének napja, ujult lelkesedéssel, mindég növekvő hódolattal, ragaszkodással üljük meg ezt a napot, mert nem mulik el esztendő anélkül, hogy ujjabb és ujjabb megnyilvánulását ne lássuk szinte páratlan uralkodói erényeinek, anélkül, hogy ujjból ne tapasztalnók annak igazságát, hogy nagy és szent királyok méltó utódja, nagy hagyományainak méltó letéteményese, aki magyar hazánknak a vallásosságon és alkotmányon nyugvó régi szilárd és egyedül biztos alapját erős kézzel, királyi bölcsességgel, atyai szeretettel védi, gondozza és ápolja.

Meg vagyok győződve, hogy amint mindannyian egyek vagyunk Ő felsége iránt való tántorithatatlan ragaszkodásban, hűségben és zavartalói hódolatban, ugy egyesül imádságunk is abban a könyörgésben, hogy az Isten terjessze ki áldó, védő és fentartó kezét a mi urunk és királyunk felett.

Ezen közös és forró kívánságunknak kívánok kifejezést adni, amikor poharamat emelve mindnyájunk nevében azt kívánom, hogy a jóságos Isten igen sokáig és boldogan éltesse a királyt.

vezető személyesen tisztelgett a dühös ezredesnél.

— Ön a rendőrbiztos? — ripakodott rá a kellemetlen vendég.

— Nem kérem, én a szálloda igazgatója vagyok és készségesen állok ezredes ur szolgálataira.

— A rendőrbiztossal akarok beszélni! Ugy látszik, itt valóságos rablóbarlangba jutottam!

— Megőrült ön, uram? — kiáltotta a dühöl remegő, önértében mélyen sértett igazgató.

— Nem örültem meg, de határozottan állítom, hogy az éjjel megloptak! Ez a szálloda valóságos rablófészek! Eltűnt a nadrágom, a melynek egyik zsebében az aprópénztárca, a másikban pedig a papírpénztárcám volt. Termetsék azonnal elő a rendőrbiztost!

— Ön tehát azt állítja, hogy meglopták? És ezt komolyan állítja? Hiszen ez határozottan örület!

Tudja meg uram, hogy nálunk ilyesmi még sohase történt! Itt nem vették el még egy gombot sem! Különben is csak az olyan értéktárgyakért vállalunk felelősséget, amelyeket az irodánkban adnak át megőrzéssel.

— Csak nem kívánják, hogy a nadrágomat megőrzés végett az irodában helyezzem el? — gunyolódott a dühöngő ezredes, — Amerikában a legmelegebben ajánlották nekem szállodájukat, ahol azután meglopnak!

Valószínű tehát, hogy az amerikai ügynök is a tolvajbandához tartozik! Követelem, hogy azonnal hívassák ide a rendőrbiztost és hozsanak számomra megfelelő nadrágot, hogy felöltözhessem, mert podgyászaimat a pályaudvaron hagytam!

— De lehetetlen uram, hogy a nadrágját ellopták! Valószínűleg téved . . .

— Csak nem hiszi talán, hogy nadrág nélkül érkeztem? — dühöngött tovább az ezredes.

— Talán véletlenségből valamelyik butor-darab mögé dobta . . . meg kell keresni, — vélekedett az igazgató.

— Keresse maga ha tetszik, mert én már belefáradtam!

Ezzel méltóságosan kilépett az ágyból és leült egy székre. Az igazgató és az időközben összesereglett pincérek valóságos hajszát indítottak a nadrág után. Felforgatták az ágyat, a butorokat, elmozdították helyükből a szekrényeket, felszedték a szőnyeget, sőt még a kandallót is átkutatták — hiába! . . .

Fáradtan, izzadtan és rémülten tekintettek végre kérdőleg egymásra.

— Követelem, hogy a rendőrbiztost hívják! — kezdte ujjból dühösen az ezredes. Megloptak . . . bizalomból nem zártam be szobám ajtaját . . . ezt ügyesen felhasználták és megraboltak! Ha azonnal ide nem szólítják a rendőrbiztost, beburkolom magamat az ágytakaróba és személyesen teszem meg a fel-

jelentést! Egy amerikai szabad polgárt nem lehet büntetlenül meglopní!

Az igazgató elgondolkozott . . . A rendőrség megjelenése kétségtelenül veszélyeztetné a szálloda régi jó hírnevét és botrányt idézne elő, miáltal az üzlet szenvedne.

Ez az örült vendég pedig a legvégsőre is el van határozva . . . Nincs más hátra, bele kell harapni a savanyu almába . . .

— Mekkora volt a nadrágjában levő összeg?

— Az aprópénz körülbelül 360 frank, a bankjegyek pedig 1600 frank értéket képviseltek, — mondta Morgan, miközben határozottan és hidegen az igazgató szemébe nézett. — Utoljára kérem, szólíttassa ide a rendőrbiztost!

Az igazgató szikrázó szemekkel, gyűlöletes tekintettel márte végig:

— Mondjon le a rendőrségről . . . teljes kárpótlást nyujtok önnek, ha az ügyet elhallgatja.

— Hát nem bánom, elhallgatom, de azonnal elutazom, — szólit lecsillapodva az ezredes — mert egy pillanatra se maradok tovább olyan helyen, ahol ellopják az ember nadrágját.

A tiszteletreméltó, kedves vendég, a kiszárolt pénzzel és kifogástalan új nadrágban a legközelebbi vonattal elutazott, hogy jövedelmező mesterségét a legközelebbi városban folytassa.

Frédéric Boutot.

A csengő hangon elmondott tósztot a jelen voltak állva hallgatták végig; a püspöknek hazafias lelkesedéstől, vallásos ihlettel s a király iránti hódolattól áthatott frappáns szavaira háromszoros riadó lelkes éljenzés volt a visszhang s az összekoccanó pezsgős poharak csengése mellett éltették a magyarok királyát.

Fekete kávé után asztalt bontott a püspök, a ki azután még hosszabb ideig elbeszélgetett a kisebb csoportokba verődött vendégekkel. Az illusztris társaság még körülbelül egy óráig maradt együtt.

A diszebed menüje a következő volt:

Diner du 18. aout:

Consommé a la Daumont.

Bouef en daube.

Perdreux Glacés.

Canetons rotis

Salade.

Artichauts a la Palerme.

Plombière aux fruits.

Dessert.

Budapestben.

A király születésnapját a katonaság a szokásos évi felvonulással ünnepelte meg. Budapestnek valamennyi laktanyájából kivonult erre az alkalomra a főváros hadiállománya és már a kora reggeli órákban megkezdődött a felvonulás a Vérmezőre, ahol rengeteg néptömeg várakozott a káprázatos szépségű látványra. Az egyes fegyvernemek lassanként egész megtöltötték a Vérmező hatalmas öblét, s négy hadcsapatba rendeződve, gyönyörű dokumentummal szolgáltak annak a hódolatnak, amelyet az egész főváros tanusit a király iránt.

Az egész ünnepségnek és felvonulásnak főparancsnoka Fain-Griessel tábornagy volt, míg az egyes hadtestek élén Ara és Szentgyörgyi vezérőrnagyok Niemiłowits és Petani ezredek állottak. Az ünnepség maga 9 órakor kezdődött, mikor a diszszemlén megjelent Schreiber hadtestparancsnok, aki mindenekelőtt Fain Griessel tábornagy jelentését fogadta.

Ezután a hadtestparancsnok elléptetett a felvonult hadtestek arcéle előtt és szemlét tartott felettük.

Az ünnepély következő része Várady Győző superior, tábori főpap miséje volt, amely a csapatok háromszoros sortűzével fejeződött be.

Ezzel megkezdődött a csapatok hazavonulása. Az egyes oszlopok elvonultak a hadtestparancsnok előtt és mintha a hatalmas test darabjaira oszlanék szét, lassanként szétmorzsolódott az egész nagyszerű látványosság. Az elvonulás egész tizenegy óráig tartott.

A hivatalos lap ünnepe.

A hivatalos lap tegnapi száma ünnepi köszöntőt mond a Felső felsége születésnapjának nyolcvanegyedik fordulójára alkalmából. Ezt írja:

Első Ferenc József apostoli királyunk Isten kegyelméből nyolcvanegyedik esztendejét töltötte be ma az ő dicsőséges és áldásos életének.

Magyarország megilletődve ünnepli ezt a sokszorosan megszentelt dátumot, amelynek történelmi jelentőségét minden új alkalom csak még mélyebben vési a nemzet lelkébe.

A glóriás aggastyán, akinek az a magas sors jutott, hogy Szent István apostoli koronájának ezredéves fényét még ragyogóbbá tegye; a magyar nemzet hű alattvalói hódolattal fogadják e napon.

Isten jósága, amely mindmostanig ritka épségben tartotta meg jó öreg királyunkat:

ezzel a kegyelmével Magyarországszerte megőszöltatja a hálaadás benső imádságát.

A fény, amely Első Ferenc József koronájáról szerteárad, még csodásabbá válik az által, hogy a legelső magyar ember alkonyati egére hint aranyrózsákat. A rajta megcsillandó derűs sugár épp úgy közös öröme királynak s nemzetnek, amint közössé kell válnia az elborulásnak is mindkettő számára, ha felhősdik az ég. Mi lehetne ma más imádsága ennek a királyhoz oly rendíthetetlen hűséggel tapadó nemzetnek, mint hogy közös sorsunk derűje tartson távol tőlünk minden borulatot!

Megnyugvásos öröme nagy Magyarországnak, hogy Szent István koronáját Első Ferenc József felkent fején tudja. Mert ennek a koronának évezredes öröklött ereje, hogy összetartsa érzésben, szándékban a királyt s a nemzetet.

A mai nap különös alkalom rá, hogy e ért a Magasságbelinek újból is hálát adjunk.

A miniszterelnök elutazása. Gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök tegnap délután 3 órakor a miniszterelnökségi palotában a király születése napja alkalmából diszebedet ad. A miniszterelnök délután fél 6 órakor titkára kíséretében hédervári birtokára utazik, a honnan hétfő reggel szándékozik visszatérni Budapestre.

Justh Gyula elutazása. Justh Gyula, a függetlenségi és 48-as párt elnöke, a tegnap déli vonattal három napi tartózkodásra tornyai birtokára utazott. A hétfői ülésre már visszatérkezik Budapestre, hogy a parlamenti tanácskozásokban résztvegyen.

Felavatási ünnepély a hadapródiskolában.

Az új zászlók eskütétele.

Tegnap reggel Őfelsége, a király születésnapján lélekemelő ünnepély volt a nagyváradi honvédhadapród-iskola udvarán. A negyik évfolyamot végzett növendékek tiszté avatása folyt le a hagyományos pompával. Harmincnégy lelkes ifju, még pedig 32 zászlós és 2 hadapródörmmester esküdték hűséget a honvédség zászlójára.

A tisztavatás reggel 9 órakor vette kezdetét a hadapródiskolában. Dietrich vezérőrnagy vezetésével a helyőrség és a hadapródiskola tisztjei nagy számban jelentek meg a szép ünnepélyen. Kilenc óra után vonultak fel az ifjak szép, csillogó tiszti ruhában, hosszú karddal az oldalukon. Öröm és büszkeség sugárzott az arcukon. Kozáry Gyula a hadapródiskola lelkes a következő szép, gondolatokban gazdag és lelkes beszédet intézte hozzájuk:

— Biharországban megterem bor, buza, őserdő, érc és márvány; a tudós, a művész és az állami férfi. Erdély e kulcsa és előretolt vára látta büszke Ménmarót várát, a kunhalmokat, Szent László ércszobrának honvédő buzogányát és a török harcokat. Minden rögéhez honfivér tapad; az esti halk szellő is, mely szöglürtleikkel játszadozik, vérpárától terhesült... E szent helyen állok imádságos szívvel. Látom másaim vannak. Látom a szekercsapással rettenetes Lászlót a Hadak útján Csókos nap szerelem verőfényében kivirul bennem minden látás és földszabadul lelkemben minden áldás. Fajunk szeretete izzásba hozza véremet és megdobogtatja szívemet... Itt álmodott e tájon a magyar költői génusz; itt álmodom én is a magyar lélek, a magyar katona eszményi alakjáról; daliás időkről, daliás idők csodás lovagjáról: Toldiról. Nagy volt a lovag és bátor. Harcban erős, békében nemes. Elettét koc-

kára tette nem egyszer, de százszor is nagy királyáért.

Semmi sem jellemzi jobban, mélyebben a magyart, mint a törhetetlen királyhűség. Kit Arpádként pajzsra emelt; kinek homlokát Szent István koronája ékesíti: jobbágyi hűséggel, hódolattal és rajongó tisztelettel övezük körül. Még Petur is térdre rogy király nevének hallatára. Szemei könybelednek és a magyar őslélek dinasztikus mélységeiből mintegy önkéntelenül, öntudatlanul tör elő a szent korona társa: a testté vált magyar ige: az élet eleven meggyőződés: Nem segít Isten koronázott királyok ellen.

Gyűlölettel csapta be Róma kapuit a gögös Coriolán és mint síró gyermek tért vissza. Atkozódva futott el a csatatérről Salamon és mint vezeklő remete tért vissza, hogy a fehérvári templom küszöbén hazáját megáldhassa. Meg kell törni, le kell roskadni annak a gondolatnak súlyos terhe alatt mindenkinek, legyen ember, vagy ördög, míg lelke annak a földnek porát érzi, mellyel gyűlölni akar. Tiszteljétek, szeressétek azt a hazát, melyben bölcsőtök ringott, füleitekbe csengett dajkáitok alató dala, megtanultatok imádkozni, tisztelni atyátokat, szeretni édes anyátokat, kinek ajkairól hallottátok méznél édesebben folyani a mély, tüzös, haragos és lágy, az erő és harmonia összetételét: a szép magyar nyelvet. Olyanok legyetek, mint a vitéz katona, ki jóllehet több sebből patakozott a vére, rendületlenül megmaradt helyén s midőn felszóllították, hogy hagyja el, így szólt:

— Nem baj, ha elvázom, hisz véremmel hazámnak tartozom.

És maradt, elvázott. Mint a japán katona mondta: A hazáért halni kötelesség. Ezt a kötelességet mindenkinek teljesíteni kell. Mint Jakics Aron, ki egyik lábán megsebesülvén — fegyverére támaszkodva, féllábon szakaszához ugrott s e szavakkal vezényelte legényeit a támadásra:

— Eljen a király! Rajta! Előre! Mutasd meg, hogy székelyek és vitézek vagytok!

Isten, kit a bölcs lángész föl nem ér, csak titkon érző lelke óhajtva sejt, kinek szemöldöke ronthat és teremhet száz virágot, ki teremtél szívet s beléje érzelmeket, szeretni lángoló királyt, hazát és nemzetet; légy tanuja esküvésünknak. Ne fogadjon be a föld, tagadjon meg az Eg, a mi Urunk Jézus Krisztus, ha szívet s vele hazát cserélünk, hogy elfeledjük, hogy legelső magyar ember a király, hogy e föld az, melyen apáink vére folyt s melyhez annyi szent nevet egy ezredév csatolt... En bizom. Bizom romlatlan ifju szívetek nemesebb érzéseiben, imázva zokogó édes anyáitok könyzaporában, a honvéd név varázsában, mely a lánglelkű költő szavai szerint páthosz nélkül is Isten után a legfőbbes nevezet, a szent honfivér, mely hallgatva áll Rákos szent hártáridon, az Ur Jézus Krisztusban. Isten minket úgy segítjen!

Kozáry beszéde után Ránffy alezredes, iskolaparancsnok szívéhez szóló szavakkal bucsuztatta el az ifjakat az iskolától, buzdította, hogy azokat a nemes eszméket, amiket a hadapródiskola szívükbe vésett, ne felejtsek el, tartsák mindég emlékezetükbe pályájukon.

A két beszéd után a kibontott zászló előtt a növendékek letették a tiszti esküt.

Oberwalder és Ladstädter

udvari kalapgyárosok

szalmakalap készítményei legkedvezőbben

REICHARD áruháza

czégnél kaphatók.

115 A

Huszonkilenc fürdő háromnegyed millió embernek

Rituális és népfürdők.

Biharvármegye köztisztaságára és egészségügyi viszonyaira szomorú világot vet az a statisztika, melyet a járási főszolgabírók most készítettek el és küldenek fel a belügyminiszterhez. A statisztika a vármegye területén lévő népfürdőkről számol be. Eszerint a vármegyének egy félmilliónál jóval több lakossága mindössze huszonkilenc fürdővel rendelkezik.

Ha áttekintjük ezt a szomorú statisztikát, könnyen magyarázatát leljük annak a sokféle és oly nagy arányokban fellépő járványos betegségeknek, amelyek fellépése a tisztasági követelmények nem teljesítése miatt szedik áldozataikat. De ez a 29 fürdő sem mondható teljesen népfürdőnek. Ebből a 29 fürdőből csak 10 fürdő áll korlátlanul a lakosság rendelkezésére.

A többi 19 fürdő kizárólag a zsidóság részére van fenntartva. Szomorú ez a statisztika nagyon.

A szerencsétlen köznép, mely keresetének legnagyobb hányadát a zsidókorcsmákban költi el és így módot nyújt azoknak a vagyonosodás mellett a közegészségügyi követelmények kielégítésére is, ugyanakkor a közügyek intézésében oly jelentős szerepet játszó zsidóság részéről eddig még soha sem történt meg az, hogy valamelyik korcsmáros, mint képviselőtestületi tag, indítványt tett volna egy nyomoruságos két kádas népfürdő létesítése iránt is.

Az összeállított statisztika szerint az érmi-hályfalvai járásban 6, a szalárdiban 2, az élesdiben 2, a sárrétiben 1, a csékeiben szintén 1 fürdő van. Ezek kizárólag rituális fürdők.

A tenkeiben van 1 rituális és 1 nép, a bibarkeresztesiben 3 rituális és 2 nép, a margitában 1 rituális és 1 nép, a székelyhidiben 2 nem rituális, a nagyszalontaiban 2 rituális és 2 nép, a vaskóhíján 1 rituális, 1 nép és a központiban egy népfürdő.

A béli és cséffai járásban egyáltalán nincs semmiféle fürdő. Ime, ez a szomorú kimutatás mutatja legjobban, mennyire elmaradtak vagyunk.

Az ország szívében azon gondolkodnak, hogy a jövőben repülőgépekről öljk az embereket, hogy repülőgépekkel bonyolítsák le a kereskedelmet és odakinn még csak az a hely sincs meg, ahol a lakosság tisztességesen mosakodjék.

Legcsodálatosabb pedig az, hogy erre a fontos dologra eddig egyáltalán semmiféle gondot sem fordítottak a hatóságok, miközben a járványok folyton pusztítottak és a kolera állandóan kísért.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyancsak az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra háznál szolgálak.

A tabáni postarablás.

A tegnapelőtt világos nappal, Budapest nagyforgalmu helyén elkövetett postarablásnak tettesei még mindig nincsenek meg, mert az őrizet alatt levő Heinlein Ferenc és Zsákó Vilmos nemcsak tagadják, hogy ők követték volna el a rablást, de alibit akarnak bizonyítani.

Azt akarják bizonyítani, hogy a kritikus időben együtt jártak, együtt korcsmáztak. Erről a bizonyításról már előre meg lehet állapítani, hogy gyöngye lesz, mert Heinlein és Zsákó korcsmáról-korcsmára jártak, már pedig egyik korcsmától a másikig, néhány perc alatt elkövethették a rablást.

Mégis ennek a bűntünynek kiderítésén dolgozó összes faktoroknak az a véleménye, hogy nem Heinlein és Zsákó követték el a rablást.

A nyomozást maga a bűntügyi osztály vezetője, dr. Marinovich kapitány és dr. Keresztessy Gyula és dr. Bartha Endre rendőrfogalmazók vezetik.

A rendőrségen és a nyomozást végző detektiveknél több tanu jelentkezett.

A rendőrség keres egy gyermeket, aki ott volt a rablaskor. Ennek azt mondták a rablók: — Menj ki, mert különben lelővünk!

A fiu elszaladt. Nem tudták még előállítani, mert állítólag a vérmezei paradén van. Attól pontosabb személyleírást vár a rendőrség. Jelentkezett egy Schwab Gyuláné nevű asszony, akinek vallomását a vizsgálat érdekében titokban tartják.

Vágó János fővárosi hivatalnok látta a revolveres rablókat meuekülni. Személyleírást is adott róluk. Az ő személyleírásában is, úgy mint a többiben, egy barna és egy szürke, kockás ruhás ember szerepel. A barna ruhás lehet a Heinlein, de Zsákó ruhájának minden darabja más színű és csak a mellénye szürke és kockás.

Megkérdezték tőle, nincsen-e olyan nadrágja, kabátja, amilyen a mellény, azt felelte: — van!

Felfogják öltöztetni ebbe a ruhába és így mutatják meg Vágónak, mert jelenleg Heinleinben és Zsákóban nem ismer rá azokra, akiket ő futni látott.

Jelentkezett Paunz Vilmos bankszolga, aki az Atilla-körut 51. sz. alatti bankfiókban teljesít szolgálatot. Ő is látta az ólalkodó rablókat, még pedig közvetlenül a rablás előtt; szólt is a postásleányoknak, de amire kijött a postáról, már a gyanus alakok eltűntek.

A detektivek kinyomozták, hogy Zsákónak van egy barátja, Sebes János tapetés, aki az Orbánhegyen lakik. A detektivek lakása elé mentek és mert nem volt otthon, vártak. Este 10 óra felé jött is Sebes, de amikor meglátta a detektiveket, futásnak eredt. A detektivek hiába kiabáltak utána:

— Alj, mert lövünk! Sebes elmenekült.

Reggel találták meg egy Szarvas-téri kávéházban, ahonnan előállították a főkapitányságra. A rablásról semmit sem tud és tagadja, hogy ő hazament és a detektiveket látva, elfutott volna.

Felemlítésre méltó, hogy a postahivatal a Triesti Általános Biztosító Társulat (Generali) kezdeményezése folytán betöréses lopás ellen van biztosítva.

Az angol sztrájk.

Londonból egyre aggasztóbb hírek jönnek. A helyzet kezd kritikusan kiélesedni. Tegnap este megkezdődött a vasutasok általános sztrájkja. A vasutasok szervezeteinek középonti választmánya tegnap mintegy kétezer táviratot küldött szét Anglia minden részébe s fölhevítte a vasuti alkalmazottakat, hogy szüntesse meg a munkát.

Magában Londonban csak három pályaudvaron tettek eleget az alkalmazottak a föl-szóliításnak. Az összes többi pályaudvarokon a forgalmat normális keretek között bonyolították le.

London északi részében a forgalmat nagymértékben korlátozták. Londonba mindenhonnan nagyszámu csapatok érkeztek, de Anglia minden részére is küldöttek csapatokat a vasuti vonalak védelmére.

A belügyminiszter bizalmas utasítást adott a rendőrségnek. A hadügyminiszter nyilvános hirdetményeket bocsátott ki, amelyben közli, hogy a mozgalomra vonatkozó aktákat kürtjel mellett fogják kihirdetni és hogy a csapatok nem vaktöltéssel, hanem élestöltéssel vannak ellátva.

A vidéken a vasuti forgalom sok helyen már tegnap megbénult. Sok vonalon a vasárnapi menetrendet léptetik életbe, minthogy Angliában vasárnap sokkal kevesebb vonat közlekedik, mint rendesen. Liverpool városa még mindig valóságos ostromállapotban van. A kikötőben négy hadihajó érkezett a dokkok és az ottlevő hajók védelmére. A sztrájkolók a villamos vezetőket elvagták, úgy, hogy a város tegnap este egészen sötétben maradt. A szállókban és vendéglőkben gyertyával világítottak. A közuti vasuti forgalom teljesen szünetel. Sok gyári üzem megszüntette a munkát. A csöcselék barrikádokat készli, az asszonyok pedig mindentféle dobálásra alkalmas tárgyat gyűjtenek össze.

Csaknem óránként történnek összeütközések a rendőrséggel. A szesz italoknak üvegben való árusítását megtiltották. Minthogy az utcákon is sztrájkolnak, az utcákon halomragyul a szemét s kellemetlen büzt terjeszt. Manchesterben szintén kihirdették az általános sztrájkot.

Az újabb távirati jelentések a következők:

London, aug. 18.

Az általános sztrájk megkezdődött. Azonban kilátás van arra, hogy a kormány tárgyalásai a szakszervezetekkel a módosított javaslatok alapján ismét megfognak kezdődni.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

UJDONSÁGOK.

* **Kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy ő Felsége a király *Dobozs* Györgyöt táblabíróvá, *Bajor* Antal járásbíróvá a VII. fizetési osztályba törvényszéki bírónak és *Fürt* Imre derecskei albirót jelenlegi székhelyén járásbíróvá nevezte ki.

* **Háromszáznyolc százalék pótdadó.** Meglepő és szinte hihetetlen feljelentés érkezett tegnap az élesdi járásból az alispánhoz. A feljelentést a nagyfeketepataki gazdák tették a jegyző ellen, akit azzal vádolnak, hogy két-három választmányi tag összejövetelével a községi pótdadót 308 százalékkal állapította meg. Erre az értekezletre állítólag a jegyző a község nagyobb adófizető gazdáit nem hívta meg s így történt az, hogy ily súlyos terheket róttak ki. A panaszok kéri az alispánt, hogy küldjön ki egy tisztviselőt a központból, aki vizsgálja meg az ügyet és intézkedjék a túl magas pótdadó leszállítása iránt.

* **Áthelyezés.** Ő Felsége dr. *Vinnay* Arpád berettyóújfalui kir. járásbírónak a nagyszalontai járásbíróvá való áthelyezését engedte.

* **Női gyógyszerész gyakornokok.** Az utóbbi időben nem volt ritka eset az, hogy a vidéki gyógyszerészek női gyakornokokat vettek fel anélkül, hogy erre engedélyt kértek volna a belügyminisztériumtól. A gyógyszerészek emez eljárása miatt tegnap körrendeletet adott ki az alispán a főszolgabírókhoz, akiket figyelmeztet, hogy adják tudokra a gyógyszerészeknek, hogy a jövőben saját tetszésük szerint ne fogadjanak fel női gyakornokokat, hanem minden egyes alkalommal a belügyminiszter engedélyét kérik ki.

* **Kinevezés a honvédeknel.** A m. kir. honvédelmi miniszter *Ibrányi* Ferenc és *Fráter* János végzett hadapród növendékeket a nagyváradai 4-ik honvédegyalozredhez zászlósokká nevezte ki.

* **Adóleírás a jégverés miatt.** A napokban említettük, hogy augusztus 15 én délután nagy jégverés pusztított a nagyváradai hegy egy részén s az igen szépen mutatkozó termést tönkretette. *Mirkus* János hegybíró most hivatalos jelentést tett a városi tanácsnak a jégverésről s pár nap alatt beterjeszti a kárbecslést, hogy az illetők adóleírásban részesüljenek. A hegybíró jelentése szerint a jégeső a Hering-dűlő hegyközpályi határszéli részén 24-26 kisebb szőlősgazda gazdag termésének 50-60 százalékát elpusztította. A Dorongos és Törködülőkön is okozott kisebb károkat a jég, de azok oly jelentéktelenek, hogy adóleírás nem igényelnek.

* **Elgázolta a kocsi.** Ma délelőtt 10 óra körül Erzsébet utcán *Weisz* Bernát 9 éves iskolás gyermeket elgázolt egy teherkocsi, melyet *Bacsi* János kocsi-segéd hajtott. A kocsist a rendőrség letartóztatta, a bűnvádi eljárást ellene folyamatba tette. A sérült gyermeket az izr. kórházba szállították. Sérülése súlyosabb természetű.

* **Tűz a Rómer utcán.** Ma délelőtt 11 órakor a tűzoltóság tüzet jelezett, a Rómer utca 5. sz. a. *Stein* Bernát és *Beringye* Tótyer tulajdonát képező lakóház, istálló és kocsi-zin tetőzete teljesen leégett. A tűz keletkezésének oka ismeretlen. Kár 6000 korona körül van.

* **Házasság.** *Takács* József biharsályi tanító tegnap esküdtött örök hűséget *Odermars* Mariskának, Versecen. Az esketést *Gálffy* Sándor debreceni prefektus végezte. Aki gyönyörű beszédet intézett az új páthoz.

* **Kézrekerült a kerékpártolvaj.** Néhány nap óta a rendőrség bűnügyi osztályánál sürűn tettek panasz kerékpár ellopása miatt, ismeretlen tettes ellen. Ma kézrekerült a bicikli-tolvaj *Juhász* József 24 éves napszámos személyében, aki beismerte, hogy a főposta kapu bejárata előtt ezelőtt néhány nappal két kerékpárt ellopott, melyek közül az egyiket Berettyóújfaluban értékesítette. A rendőrség letartóztatta és a bűnvádi eljárást ellene megindította.

* **Elveszett brilliáns brostü.** *Reich* Albert-ne bejelentette a rendőrségen, hogy ma délelőtt a böné kúti gyakorló terezen a tábori mise és a katonai díszmunka alkalmával elvesztett egy értékes brilliáns brostüt. Becületes megtaláló író jutalomban részesül, ha elhozza a rendőrség I. emelet 7 számú szobájába.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzé be szakembernél, mert nem megedgy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer**-féle fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.

x **Antiquar** (ódon) tankönyveket és mindenféle könyvet veszek és eladok. Könyvszerényt keresek **Benkő** Arthur antiquar könyvkereskedő **Rákóczi-ut 10**

x **Csillár és fémmáru gyártási telep: Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készíték a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székényág 3 matraccal 20 korona
Sodrenybet 10 korona
Rézkarniss 4 korona
Gyermekegy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
 10 sz. Telefon 636.

Igazságszolgáltatás.

§ **Angyalcsináló szülésznő.** Ezelőtt néhány nappal írtuk meg, hogy a rendőrség egy szivardobozba helyezett életképtelen magzatot talált az olasz temetőben. Azonnal megindult a nyomozás, s bár a gyermek anyját nem is találták meg, de a nyomozásnak mégis fényes eredménye volt, mert egy veszedelmes angyalcsináló szülésznőt sikerült elfogni és letartóztatni. Pár nappal ezelőtt ugyanis egy névtelen levél érkezett a rendőrség bűnügyi osztályához, amelybe kusza betűkkel a következő néhány sort írta a névtelen levélíró: «Kérem, mit a temetőbe lettek gyermeket, az U. M.-é volt, a nagyanyja valóságos Majorné.» U. M. személyazonosságát hosszas nyomozás után a rendőrség megállapította, s meg is találták a kórházban. Csakugyan tiltott operáció következtében betegedett meg, de a temetőben talált magzat nem az övé volt. Kihallgatása alkalmával, *Bot* György detektívnek, — aki a nyomozást rendkívüli eréllyel és ügyességgel vezette, — bevallotta, hogy özv. *Kovács* Györgyné szülésznő végezte rajta a tiltott operációt. Özv. *Kovács* Györgynét a rendőrség azonnal letartóztatta; nem is tagadhatott semmit, mert ép aznap a letartóztatáskor többen várták a lakásán. Atrikérték az ügyészséghez, ahol ellene a bűnvádi eljárást folyamatba tették.

TÁVIRATOK.

Legfelsőbb elismerés.

Budapest aug. 18.

(Saját tudósítónktól.) Budapesti tudósítónk jelenti, hogy a hivatalos lap holnapi száma több nagyváradai honvédtiszt kitüntetését fogja közölni.

Marschalkó Jenő főhadnagynak a nagyváradai honvédehadapródiskola tanárának kiváló szolgálatainak elismerésül ő Felsége legfelsőbb meglegedését nyilvánította.

Leölkes Sándor és *Révi* Kálmán kapitányoknak a nagyváradai honvédehadapródiskolában végzett eredményes tanításukért, a honvédelmi miniszter dicsérő okirattal mond köszönetet a két derék tanárnak.

Székely budapesti repülése.

Budapest, aug. 18.

(Saját tudósítónktól.) *Székely* Mihály a híres magyar aviatikus ma délben felkereste *Boda* Dezső államrendőrségi főkapitányt és bejelentette neki, hogy *Szent* István napján a budapesti közönség előtt repülni fog gépevel. A főkapitány tudomásul vette *Székely* bejelentését.

Párbajozó mánások.

Budapest, aug. 18.

(Saját tud.) A budapesti *Ferenc* József laktanyában ma reggel érdekes pisztolypárbaj folyt le.

Gróf Esterházy Miklós Móríc mérkőzött *gróf Wolkenstein* Oswald osztrák főúrral. A felek kétszer löttek egymásra, de a golyók nem találtak.

Érdekes, hogy *Esterházy* 68 éves, ellenfele pedig már betöltötte 72-ik évét.

A párbaj előzményéről senki sem tud biztosat.

Szabadlábbon.

Budapest, aug. 18.

A fővárosi államrendőrség az Attila-utcai postarablás gyanúja miatt letartóztatta Heinel Rezső lohrászsegédet és Zsákó Vilmos foglalkozás nélküli egyént. A gyanúsítottakban a rablás tanúi nem ismerték fel a támadókat. A két fiatal embernek ma sikerült alibijüket igazolni s így a rendőrség ma déli 12 órakor mindkettőjüket szabadlábra helyezte.

Koleragyanus megbetegedés.

Budapest, augusztus 18.

(Saját tud.) Nagybecskerekén ma délután, Péter Mihály, magyar államvasuti fékező, koleragyanus tünetek között megbetegedett. A városi hatóság a gyanús beteget járványkórházba szállította s egyben elrendelte annak a vonatnak fertőtlenítését, melylyel a fékező Nagybecskerekre érkezett.

KÖZGAZDASÁG.

Simenthali tehének és bikák eladása. A zürichi cs. és kir. osztrák magyar főkonzulátus értesítése szerint Simenthal és Fribourg svájci községekben az idén ellés előtt álló faj tehének, továbbá fajbikák kerülnek tömeges eladásra, melyeknek Magyarországon való meghonosítása és tenés tése nagyon kívánatos. Ezen fajtehenek a takarmány jósága szerint 20—24 liter tejet adnak, tehát a tej gazdaságra nagyon alkalmasak.

A fajtehenek árai 500—1000 korona, a faj-

bikáké pedig 1000—5000 korona között variálnak. A vétei eladás szerényes megegyezés tárgya. Az eladóval az összekötötést Buchwald L. zürichi lakos magyar horpogár közvetíti, akinek teherenként 20 korona, bikáknál 50 korona az utánjárás és közvetítési díj. Az állatszállítványt Buchwald L. kereskedelmi ügynök, ki a magyar vevők érdekeit minden tekintetbe védi, a saját költségén látja el a szükséges uti kísérettel. A vevők személyes megjelenése lényeges ügyleti kötelek. Mire az érdekeltek figyelmét ezennel felhívjuk. Részletes értesítés a zürichi cs. és kir. osztrák magyar főkonzulátustól nyerhető. Nagyvárad, 1911. augusztus hó 15. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula kir. keres. tan. elnök, Dr. Sarkadi Lajos tükár.

NYILTÉR.**FOGAK.**

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szápadlás nélkül is készít **kitünő hirt** **nevü**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

Gabona üzlet.**Borgida Béla és Társa jelentése**

Budapest

A gabonatörszén tegnap kezdetben változatlanul indult az üzlet, később azonban megszilárdult az irányzat, különösen tengeri emelkedett lényegesen. Készáru forgalom nyolcvan-ezer mázsa 10 fillérrel árák mellett.

Határidők zárlata:

Aprilisi buza (1912)	— — —	11.65
Októberi buza	— — —	11.45
Októberi rozs	— — —	9.48
Októberi zab	— — —	8.56
Májusi tengeri (1912)	— — —	7.98
Juliusi tengeri	— — —	8.18
Augusztusi tengeri	— — —	7.88
Augusztusi repce	— — —	14.60

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiók-jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	854.—
Osztrák hitelrészvény	— —	659.—
Jelzálogbank	— —	491.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	596.25
Salgótarjáni kőszén	— —	689.—
Osztrák államvasut részvény	— —	748.—
Közuti vasut	— —	797.—
Rimamurányi vasmű	— —	696.—
Városi vasut	— —	428.—
Beocsini cement	— —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA

Magyarázat

arról, hogy miért éppen a SCHICHT-SZARVAS MOSÓSZAPPANNAL lehet a következő mosási eljárásnál a legjobb eredményt elérni:

1. A SCHICHT-SZARVAS MOSÓSZAPPAN az összes szappanok között a legjobb
2. Kiadósága folytán a legolcsóbb is egyuttal.
3. Tiszta voltáért 25 000 koronával szavatolnak.
4. Rendkívül enyhe és konzerválja a szöveteket.
5. Mert ezen szappan maga is könnyen oldódik, tehát a szennyet is könnyen feloldja.
6. Hideg vízben is nagyszerűen lehet vele mosni és megátolja a szövetek szétesését és összenemesét.
7. A SCHICHT-SZARVAS MOSÓSZAPPANNAL való egyszeri átsimítás megfelel más szappannal való 3—4-szeri átsimításnak.
8. A SCHICHT-SZARVAS MOSÓSZAPPAN használata által időt, fáradságot és pénzt takaríthatunk meg.
9. Fehériti a ruhát és feleslegessé teszi a napon való fehéritést.
10. Készítési módja egészen különleges és erre a célra csakis a legjobb nyersanyagok használatnak fel.
11. Gyártásánál évtizedek tapasztalatait használják fel.
12. Ezen szappan tökéletesítésén folytonosan dolgoznak és e célból minden találmányt felhasználnak.

Mindez az ASSZONYDICSÉRET mosókivonatra is érvényes.

Hirdetmény!

A ki pénzt, időt és fáradságot akar megtakarítani, kövesse ezen mosási eljárást:

A ruha beáztatása. Csak annyi vizet veszünk, hogy az egész ruhát éppen ellepje és a vízbe annyi ASSZONYDICSÉRET mosókivonatot teszünk, hogy a felkavarásnál habozzék s azután a ruhát éppen át áztatjuk.

A tulajdonképeni mosás azután csak nagyon kevés fáradsággal fog jarni, ha SCHICHT-SZAPPANT, SZARVAS védjegyűt használunk. Mert minden tisztatlanságot már feloldott az ASSZONYDICSÉRET mosókivonatot és most már csak az szükséges, hogy ezen feloldott szenny a SCHICHT-SZARVAS MOSÓSZAPPAN habja által leköttessek. Minden fáradságos dörzsölés és zörmpölés elkerülendő: a ruhába erősen beleevődött foltokat úgy távolítjuk el, hogy a ruhát a foltok helyén mindkét oldalán SCHICHT-SZARVAS MOSÓSZAPPANNAL bekenjük és azután összegöngyölve, egy óra hosszáig állni hagyjuk. Ilyen módon minden szennyet könnyen lehet kimosni.

Ha a vízbe, a melyben a ruhát főztük, kevés SCHICHT-SZARVAS MOSÓSZAPPANT vagy ASSZONYDICSÉRET mosókivonatot teszünk, az nagyon célszerű. Igen fontos, hogy a ruhát bőseges vízben többször gondosan kiöblítsük, amíg az összes, a SCHICHT-SZARVAS MOSÓSZAPPAN által feloldott szennyrészecskék el vannak távolítva és az öblítővizet teljesen tiszta marad.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.

12132—1911. szám.

Ajánlati felhívás.

A város tanácsától fenti szám alatt vett megbízás folytán a Nagyvárad város tulajdonát képező Vilmos főherceg tüzelőraktanya kibővítési munkálatainak vállalatba adása céljából folyó évi szeptember hó 7-én d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében újabb ajánlati tárgyalást fogok tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a következők:

1. Új egyemeletes melléképület építése.
2. Új tűrszistálló.
3. Új gyanusbeteg ló- és pótistálló.
4. Új löveg és szekérszín.
5. A felszerelési raktár kibővítése.
6. Nehézbeteg lóistálló kibővítése.
7. Új löfelszerelési raktár építése.
8. Járműszin épület kibővítése.
9. Új löveg és szekérszín építése.
10. Tiszti laképület átalakítása.
11. A legénységi két épület padlásában lévő alosztály raktárak átalakítása.
12. Udvari csatornázás.
13. Különböző munkák, hamu és trágyatartók, szivattyús kutak, téglafal kerítés, köröskő csepegő járdák, kavicsolások stb.

Bánatpénzül 250.000 koronáig az ajánlati összeg 5%-a, ezenfelül összeg után 2%-a teendő le a város házipénztárába. A bánatpénz készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban tehető le, amit az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta, vagy ennek közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

Ajánlatok csak írásban alulírott küldöttségi elnök kezéhez 1911. évi szeptember hó 7-ik napjának d. e. 10 órájáig adhatók be, amikor is azok nyilvános ülésben fognak felbontatni, az ajánlatok egy koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak figyelembe vétetni. A borítékon megjelölendő a munkálat, melyre az ajánlat vonatkozik.

Ajánlat csakis egységárak megjelölése mellett tehető, ebből a célból a város ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket bocsájt a pályázók rendelkezésére vagyis az ajánlattevőknek maguknak kell kitüntetni azon egységi árakat, melyek mellett a munkálatok végrehajtására magukat kötelezik.

Azon ajánlattevők, kiknek ajánlatát a város jogerősen elfogadta, kötelesek a vett felhívástól számított 8 nap alatt a munkálatot megkezdeni s azt

oly erővel folytatni, hogy az összes munkálatok 1912. július hó 1-re teljesen befejezve s kifogástalan, használható állapotban átvehető, illetve rendeltetési céljuknak átadhatók legyenek.

A fenti vállalatra vonatkozó általános és részletes feltételek, az ártételekkel ki nem töltött költségvetések és tervek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és a feltételek és költségvetések 10 koronáért megszerezhetők.

Ajánlatot úgy az összes munkálatokra, mint az egyes munkanemekre lehet beadni. Munkanemenkinti ajánlatok azonban csakis összesítetten tehető, vagyis az egyes épületekre munkanem szerinti ajánlatot tenni nem szabad, illetve ily ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A közszállítási szab. rendeletnek a hazai gyártmányok és magyarhonos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező. Az ajánlattevőt ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett végleges döntés nem történik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

12. A város közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb ajánlati tárgyalást irhasson ki.

Azok a pályázók, akik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával gazolni, melyhez vállalatuk telep szerinti tartoznak.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtési feltételeket s az ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket s terveket ösméri és azokat magára kötelezőnek elfogadja.

Kelt Nagyváradon, 1911. aug. 14-ik napján.

Komlóssy József,
tanácsnok mint az árverési
küldöttség elnöke.

524

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenféle izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

villamos világítás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb áron mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszereplő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat

Bumbera István

== papi- és polgári szabó ==
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

A Biharmegyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámított váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

PÉNZT

legelőnyösebb feltételek mellett
szerez, ingatlanok adás-vételénél
legsikeresebben közbenjár

Biharmegyei Föld-
Hitel- és Áru közvetítő

vállalat Rítóók Zsigmond-utca
2. sz. Igazságügyi palota mellett.

Dajkovits E.

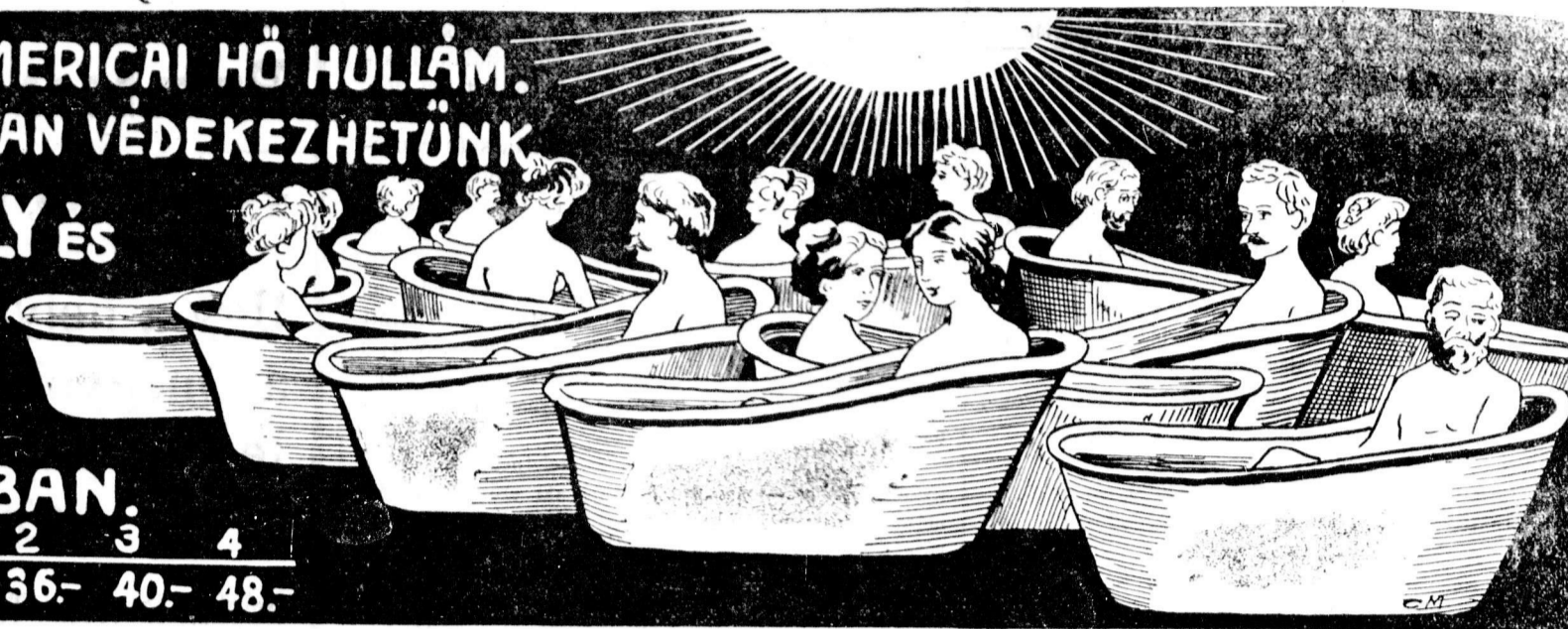
fényirodában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

ITAZ AMERICAI HŐ HULLÁM.
LEGJOBBAN VÉDEKEZHETÜNK

TARSOLY ÉS
RISZTÓ
FÜRDŐ
KÁDJAIBAN.

sz: 2 3 4
Kor: 36- 40- 48-

Félstabilgépek, Gőzgépek, Gőzkazánok,
Motorok, Sínek, Szivattyúk, Malomgépek,
Modern transmissiók, Távirdahuzalok.

Minden méret és nagyságban kaphatók:

ABELES EMIL vas- és gép-
osztályánál
Budapest, V. kerület, Váci-út 88. sz.

Gépek és kazánok KÖLCSÖNBE is adatnak.
Telefon 132-14. Sürgőnycim: „Barsel“

2-3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó
munkát, u. m.: matt és fényezett
szobaberendezések, konyhabutorok
készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

**MEGELOZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPOGYAR**

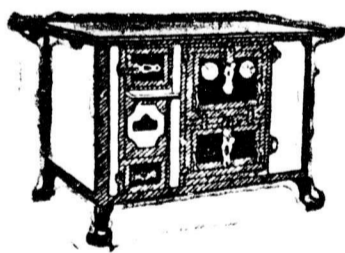
NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévay-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájviz	25 >
1 > száj szagtalanító	50 >
1 tubus dr Heyder fogcém	50 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatol	20 >
1 > tégely Odontin togpasztia	55 >
1 drb Odontin betét	96 >
1 üveg Picavan	98 >
1 üveg Bay Rum	35 >
1 > Jera viollette brillantín	90 >
1 > francia brillantín	15, 22, 35 >
1 > folyékony brillantín	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > > huyonat	75 >
1 drb bajuszktató	15, 20 36 >

1 üveg Kerpel kézfínomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Dianna szappan	65 >
1 dob Lickner puder	98 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
8 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	98 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfínomító	28 >
1 > tégely tejcrém	20 >

1 esomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánzatu borotva készlet	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuszkefe	20 >
1 valódi serte rubakefe	45 >
1 körömkefe	05 >
1 surolókefe óriási	20 >
1 surolókefe kisebb	10 >
12 drb Royal angol cipő crém	96 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőköfével	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 mtr vörös gumisző	60 >
Egynegyed Ko Braunz watta	35 >

806

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját szabónak állomása, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlás kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökbem!